

Nr 114.

Av herr **Gustafsson** i Bogla, om anslag till soldathemsverksamheten.

I årets statsverksproposition upptages å fjärde huvudtiteln under rubriken Personalvårdsverksamhet förslag om ett reservationsanslag å 80 000 kronor. I detta inrymmes ett sedan flertal år utgående statsbidrag till den frivilliga soldathemsverksamheten, senast upptaget till 45 000 kronor. Enligt en i propositionen refererad framställning från centralrådet för religiös och kulturell verksamhet hade detta föreslagit, att sistnämnda anslag måtte förhöjas med 10 000 kronor. Departementschefen har dock icke funnit sig i stånd att på annat sätt tillmötesgå framställningen än genom att efter närmare övervägande vilja bestämma dispositionen av under rubriken i sin helhet upptaget anslagsbelopp. Det vill därvid synas, som om soldathemsverksamheten skulle få åtnöja sig med ett med 6 550 kronor förhöjt understödsbelopp.

Med hänsyn till soldathemsverksamhetens betydelse för våra soldater och dess under innevarande beredskapstid betydande utvidgning finner jag den av centralrådet påyrkade förhöjningen tilltagen i underkant och avgjort otillräcklig vid varje minskning.

Såsom torde stå klart för envar, som själv fullgjort sin värnplikt fjärran från hemorten, eller har söner, som fullgöra militärtjänst, utgöra soldathemmen å förläggningsplatserna synnerligen goda och omtyckta tillflyktsorter för militärmanskapet. De ha tillkommit på initiativ av kristligt sinnade kretsar eller enskilda. Det första soldathemmet upprättades sålunda redan år 1877 och hade redan då till huvuduppgift att bereda fritidslokaler och vederkvickelse åt soldaten utanför kasernen. Dylika soldathem finnas numera vid så gott som samtliga kasernförläggningar i riket. Antalet är för närvarande 40 och nya planeras å orter, till vilka truppförband skola förläggas.

Verksamheten å hemmen underhålles och ledes av sammanslutningar, av enskilda personer eller av föreningar, oftast av kyrklig eller frikyrklig läggning. Den består huvudsakligen i den direkta lokalupplåtelsen åt de värnpliktiga på dessas fritider. Lokalerna hållas öppna kvällar och söndagar, ej sällan även under eftermiddagarna. Militärmanskapet går hemvant ut och in, dricker kaffe, läser en tidning, skriver brev. Några kvällar i månaden anordnas av hemmets ledning soldataftnar med föredrag i skilda ämnen, sång och musik samt en religiöst betonad avslutning. Alltmera söker man avpassa soldathemmen efter en ny tids fordran på tillgång till bibliotek och utrymme för fritidsstudier. Soldathemsföreståndaren är ofta som en far eller äldre bror för soldaterna, en rådgivare och hjälpare samt ej sällan förbindelselänken mellan den värnpliktige och hans föräldrahem.

Denna verksamhet strax utanför kasernporten har också i hög grad vunnit soldaternas förtroende, vilket även torde vara fallet i fråga om militärbefällets inställning till soldathemmen. Det finns soldathem, som kunna rapportera ända till 250 000 besök om året. Den nuvarande tidens stora inkallelser och förlängda värnplikt har vållat stark påfrestning å soldathemmens utrymmen och inventarier liksom i fråga om personalbehovet. Dyrtiden har ökat svårigheterna för dessa i regel små och fattiga organisationer. De intresserade medlemmarna och bidragsgivarna kunna icke förväntas vara i stånd att i nämnvärd grad öka sitt understöd. Av anslaget till soldathemsverksamhet brukar från staten årligen till vart och ett av dessa hem utbetalas ett bidrag varierande från 100 kronor till 2 500 kronor, allt efter verksamhetens omfattning och hemmens förmåga att på annat sätt ekonomisera. Anslagsbeloppen ha i regel varit desamma under de senaste fem åren, beroende på att statsbidraget icke ökats.

Då det enligt mitt förmenande är synnerligen lyckligt, att kasernlivets hårda och grova villkor kunna uppvägas genom det mera hemlika kristliga och civila inflytande, som soldathemmen utöva på de unga soldaterna, och då flertalet av soldathemmen nu kämpa med stora ekonomiska svårigheter i sin strävan att motsvara förväntningarna, skulle jag helst önska föreslå en fördubbling av nu utgående anslag. I varje fall finner jag det opåkallat att sänka det av centralrådet föreslagna beloppet — 10 000 kronor — i anslagsförhöjning. På grund härav får jag vördsamt föreslå,

att riksdagen å fjärde huvudtiteln måtte besluta ett anslag av 55 000 kronor till soldathemsverksamheten.

Stockholm den 22 januari 1943.

Edvin Gustafsson.
